Gemeente Bergen op Zoom

Aan de leden en burgerleden
van de gemeenteraad
van Bergen op Zoom

Uw kenmerk		Ons kenmerk	U24-005853	Datum	1 juli 2024
Uw brief		Beh. door		Doorkiesnr.	
Onderwerp:	Startnota Dierenwelzijn	Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling,	Bijlage(n)	1

Beste leden en burgerleden van de gemeenteraad,

Bijgevoegd aan deze brief vind u de startnota Dierenwelzijn. Deze nota is een eerste stap in een invulling van een onderdeel uit het Bestuursakkoord 2022-2026 “Samen Bergen Verzetten’. Het borgen van het welzijn van een dier is van groot belang. Het college vindt het net als u belangrijk om goed met alle dieren om te gaan. De nota geeft een beeld bij de kaders waarbinnen gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid kan worden vormgegeven.

Het college wil graag op basis van de nota, in samenspraak met de gemeenteraad, de komende maanden bepalen hoe de gezamenlijke ambitie op het gebied van dierenwelzijn eruit ziet. Dit gesprek zal moeten plaatsvinden op basis van in kaart gebrachte wettelijke taken en verplichtingen. Op dit moment financiert de gemeente Bergen op Zoom bijvoorbeeld de stichting Arduin om wettelijke noodopvang voor gewonde en verlaten dieren te verzorgen. Nadat college en raad samen een duidelijke ambitie hebben geformuleerd die de reikwijdte van het dierenwelzijnsbeleid bepaalt, zal het college u een plan doen toekomen, waarin dan ook de consequenties voor budget en organisatiecapaciteit zijn opgenomen.

Doelstellingen nota Dierenwelzijn
De nota schetst een overkoepelend beeld van de kaders waarbinnen gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid uitgevoerd kan worden. Er is een vijftal doelstellingen van dit beleid te noemen:

- Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing
- Optimale huisvesting en verzorging van dieren
- Preventie van ziekten en verwondingen
- Bevordering van natuurlijk gedrag van dieren
- Educatie en bewustwording

Rol gemeente bij dierenwelzijn
De gemeente kan naast handhaving een signalerende rol vervullen en preventief ondersteunen door hulpverleners te informeren bij het op tijd herkennen van situaties waarin het welzijn van dieren in het geding en gedrang komt c.q. dreigt te komen en het ontwikkelen van programma’s op scholen en welzijnsinstellingen om de kennis over- en omgang met dieren te vergroten en te verbeteren. Zo is nu al met dierennoodopvang Stichting Arduin een contract gesloten voor noodopvang van dieren en zijn we aan het werk om een contract te sluiten over de opvang van zwerfdieren met haar rechtsopvolger of een ander opvangcentrum voor dieren.

Jacob Obrechtlaan 4
4611 AR Bergen op Zoom
Contact: www.bergenopzoom.nl

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom
I www.bergenopzoom.nl

T 140164
F (0164) 24 53 56
KvK 20169091

B nv BNG rek. nr. 28.50.00.942
B IBAN: NL41BNGH 0285000942
B BIC: BNGHNL2G

Bergen op Zoom, gemeente op de Brabantse Wal

Verder proces
De uitvoeringskracht om invulling te geven aan dierenwelzijnsbeleid in de gemeente Bergen op Zoom is tot nu toe beperkt geweest tot het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van noodopvang voor dieren. In het bestuursakkoord “Samen Bergen Verzetten” is de ambitie geformuleerd om te komen tot een dierenwelzijnsbeleid. Indien de gezamenlijke ambitie duidelijk is geformuleerd, dient er een uitvoeringsplan aan gekoppeld te worden, inclusief budget. De gemeenteraad zal de komende maanden met het college moeten bepalen welke mogelijkheden er zijn hier verder invulling aan te gaan geven.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

secretaris,

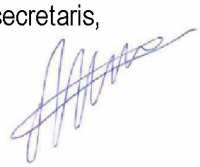

mr. Drs. Ing. M. van Vliet

burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.

Jacob Obrechtlaan 4
4611 AR Bergen op Zoom
Contact: www.bergenopzoom.nl

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom
I www.bergenopzoom.nl

T 140164
F (0164) 24 53 56
KvK 20169091

B nv BNG rek. nr. 28.50.00.942
B IBAN: NL41BNGH 0285000942
B BIC: BNGHNL2G

Bergen op Zoom, gemeente op de Brabantse Wal

Startnota Dierenwelzijn
Juni 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding.
2. Wat is dierenwelzijnsbeleid.
3. Doel/ principes van dierenwelzijnsbeleid.
4. Relevante wet- en regelgeving.
5. Het waarborgen van het welzijn van het dier.
6. Dieren met een eigenaar.
7. Wilde dieren.
8. Dieren in de openbare ruimte.
9. Maatregelen.
10. De vertaling van dierenwelzijn naar de organisatie.
11. Handhaving van de wettelijke regels.
12. Conclusie.

1. Inleiding

In het bestuursakkoord 2022 – 2026 is vastgelegd dat de gemeente een notitie dierenwelzijn vaststelt. Deze nota is tot stand gekomen na bestudering van diverse nota's dierenwelzijn van andere gemeenten en raadpleging van experts op het gebied van dierenwelzijn. De gemeente heeft op het gebied van dierenwelzijn expliciet de taak om noodopvang te verzorgen voor gewonde of verlaten dieren.

2. Wat is dierenwelzijnsbeleid

Dierenwelzijn verwijst naar de mate waarin dieren zich fysiek en psychisch gezond voelen in hun leefomgeving. Het omvat verschillende aspecten, waaronder het vermogen van dieren om natuurlijk gedrag te vertonen, vrij te zijn van pijn, angst en stress, en toegang te hebben tot geschikt voedsel, water en onderdak. Dierenwelzijn is een belangrijk ethisch en maatschappelijk onderwerp, omdat het de verantwoordelijkheid van mensen omvat om dieren respectvol en humaan te behandelen en te zorgen voor hun welzijn in alle omstandigheden.

3. Doel/ principes van dierenwelzijnsbeleid

Nationale regels zijn leidend voor het dierenwelzijn en de bevoegdheden van de gemeente zijn hierin beperkt. De gemeente levert zeker een positieve bijdrage en daarmee impact op dierenwelzijn. Veel van de besluiten en handelingen van de gemeente kunnen van invloed zijn op het welzijn van zowel dieren met een eigenaar alsook voor wilde dieren; te denken valt aan de ruimtelijke projecten, ontwikkelingsplannen, beheer van bossen en het water.

Het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente is met name gericht op gebieden waar zij controle of invloed op heeft. Dit impliceert dat dierenwelzijnsbeleid zich niet alleen richt op de wettelijke taken maar ook een invulling kan kennen op andere beleidsterreinen.

Het dierenwelzijnsbeleid heeft dan ook een preventief karakter waarmee de gemeente Bergen op Zoom vorm en inhoud geeft aan de wettelijke en maatschappelijke rol die ze heeft ten aanzien van alle dieren binnen de gemeentegrenzen door bij te dragen aan het behouden en waar nodig en gewenst, verbeteren van het welzijn van zowel gehouden als wilde dieren.

De doelstellingen van de gemeente voor dierenwelzijn zijn te herleiden tot de in verschillende wetten en regelgeving opgenomen bepalingen. De doelen zijn:

1. Bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing.
2. Optimale huisvesting en verzorging.
3. Preventie van ziekten en verwondingen.
4. Bevordering van natuurlijk gedrag.
5. Educatie en bewustwording.

4. Relevante wet- en regelgeving

Wettelijk kader in Nederland

Het wettelijk kader voor dierenwelzijn in Nederland is vastgelegd in verschillende wetten en regelgevingen. De belangrijkste wetten en regels die betrekking hebben op dierenwelzijn voor de gemeente Bergen op Zoom worden hieronder benoemd en op hoofdlijnen beschreven.

Wet Dieren
Deze wet vormt de basis voor het reguleren van het welzijn en de bescherming van gehouden dieren. De wet omschrijft onder andere welke dieren gehouden mogen worden – in een zogeheten huisdierlijst -, hoe met dieren moet worden omgegaan en waarvoor dieren kunnen worden ingezet. Handhaving van de wet is voorbehouden aan een aantal landelijke instanties en de politie.

De wet bepaalt dat dieren gevrijwaard zijn van 1) dorst, honger of onjuiste voeding, 2) fysiek en fysiologisch ongerief, 3) pijn, verwonding en ziektes, 4) angst en chronische stress en 5) beperkingen van hun natuurlijk gedrag.

Burgerlijk Wetboek
Het Burgerlijk Wetboek (5:8 lid 3) geeft aan wat de rol is van de gemeente tot 'gevonden' dieren. Gevonden dieren zijn dieren met een vermoedelijke eigenaar. De gemeente is verplicht om gevonden dieren minimaal 14 dagen te bewaren en te verzorgen. In die twee weken heeft de eigenaar de mogelijkheid om het dier op te halen. Als de eigenaar zich niet binnen die termijn meldt dan mag de gemeente het dier verkopen of weggeven. [1]

Algemene Wet Bestuursrecht (AWB)

In de AWB is een wettelijke taak voor de gemeente vastgelegd. In het geval van huisontruimingen, arrestaties en gedwongen opname (toepassing bestuursdwang afdeling 5.3.1. Awb), voor zover de toepassing van bestuursdwang dit vergt, kan de gemeente zaken meevoeren en opslaan. Dieren worden in dit geval behandeld als ware ze een 'zaak'. De gemeente krijgt hierdoor de zorgplicht voor de aangetroffen dieren. De gemeente heeft voor dieren die aangetroffen worden huisontruimingen een opvangtermijn van maximaal 13 weken (artikel 5:30 Awb) en is daarmee verantwoordelijk voor het vervoer naar een passende opvanglocatie.

Wet Veiligheidsrisico's

De gemeente heeft een rol op het gebied van de veiligheid voor dieren. Volgens deze wet is het college van B&W belast met het organiseren van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Dit behelst onder andere dat zij moet zorgen voor de veiligheid van zowel mens alsook dier.

[1] De gemeente Bergen op Zoom heeft besloten om de termijn van twee weken te verhogen naar drie weken.

Wet Natuurbescherming Wnb)

De Wnb biedt het belangrijkste wettelijke kader voor de bescherming van in het wild levende dieren. De bescherming richt zich vooral op dieren vanuit internationale afspraken beschermd moeten worden. Voor overige soorten is er een beschermingsregime en een zorgplicht. De gemeente heeft een controlerende rol bij ruimtelijke procedures en ontwikkelingen waarbij zij de volledigheidscheck uitvoeren voor wat betreft eventuele schadelijke gevolgen voor flora en fauna. Nieuwe ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt door een bestemmingsplan kunnen effect hebben op beschermede gebieden en soorten.

Daarom wordt in een bestemmingsplan onderzocht of een ruimtelijke ontwikkeling uitvoerbaar is, waarbij onder andere getoetst wordt aan de Wnb. Ook bij gemeentelijke projecten wordt er indien nodig een rapportage flora en fauna gemaakt om te voorkomen dat beschermde soorten worden geschaad.

Algemene Plaatselijke Verordening Bergen op Zoom (APV)

In de APV staan regels die voor iedereen in Bergen op Zoom gelden en die gehandhaafd kunnen worden. Het doel is om Bergen op Zoom netjes, schoon en leefbaar te houden. In de APV zijn onder andere regels opgenomen over de openbare orde en de bescherming van het milieu en het natuurschoon en de zorg voor het uiterlijk aanzien van de gemeente. Deze regels raken direct of indirect het dierenwelzijn binnen de gemeente, bijvoorbeeld artikel 2:18 Rookverbod in bossen en natuurterreinen.

Overige wet- en regelgeving

Hieronder worden de wetten en regelgeving opgesomd die nadere invulling geven aan uiteenlopende aspecten die betrekking hebben op dierenwelzijn.

1. **Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD)**
Deze wet bevat regels met betrekking tot gezondheid en het welzijn van gehouden dieren, waaronder regels voor het huisvesten, voeden en verzorgen van dieren.

2. **Besluit houders van dieren**
Dit besluit bevat specifieke regels voor het houden van verschillende diersoorten, zoals regels voor huisvesting, voeding en verzorging.

3. **Regeling Welzijn Productiedieren**
Deze regeling bevat specifieke welzijnsregels voor dieren die worden gehouden voor productiedoelen, zoals landbouwhuisdieren.

4. **Visserijwet**
De wet bevat regels en voorschriften met betrekking tot verschillende aspecten van de visserij, waaronder visvergunningen, visquota, vangstmethoden, natuurbescherming, en het toezicht en handhaving van deze regels.

5. Het waarborgen van het welzijn van het dier

Het borgen van het welzijn van een dier is van groot belang. Het is belangrijk om goed met alle dieren om te gaan. Misbruik van dieren moet ten alle tijden worden voorkomen en dierenmishandeling is volgens de wet en vanuit ons norm- en waardebesef verboden.

De handhaving hiervan is landelijk georganiseerd en tevens lokaal ingebed. Uit onderzoek blijkt dat er een direct verband bestaat tussen geweld tussen mensen en dierenmishandeling.

Deze relatie wordt de 'cruelty link' genoemd en beschrijft de relatie tussen intermenselijk geweld en ook agressie van mensen naar dieren. In onderzoeken naar de relatie tussen dierenmishandeling en later gewelddadig gedrag door dezelfde dader wordt dierenmishandeling gezien als een eerste stap richting intermenselijk geweld. Vanuit die wetenschap is het ook zeer belangrijk om dierenmishandeling te voorkomen en hier hard tegen op te treden.

Achter de voordeur van een inwoner kunnen er verschillende problematieken spelen. Een daarvan kan dierenmishandeling zijn. Daarnaast kunnen er zich sociale problematieken afspelen die hand in hand gaan met bijvoorbeeld overmatig huisdierenbezit waardoor er sprake is van een verstoord dierenwelzijn. Van belang is dat een hulpverlener hiervan notie neemt en hierop kan acteren.

Dit betekent dat we als gemeente de hulpverlener kennis en kunde aanreiken om vorm en inhoud te geven aan deze signalerende rol.
Dit is de reden dat we aan het thema 'preventief handelen' vorm en inhoud gaan geven door hulpverleners te informeren en te ondersteunen bij het op tijd herkennen van situaties waarin het welzijn van dieren in het geding en gedrang komt c.q. dreigt te komen.

Huiselijk geweld en dierenmishandeling kunnen in directe relatie tot elkaar staan. Echter, dierenmishandeling is niet beperkt tot de huiselijke sfeer. Derhalve is het ook van belang dat er gerichte acties worden ingezet op preventie van dierenmishandeling van in het wild levende dieren in de vorm van scholing en voorlichting op scholen.

Met Stichting Arduin is een contract gesloten over de opvang van zwerfdieren en wordt – of met zijn rechtsopvolger of ander opvangcentrum voor dieren – een contract gesloten over de opvang van zwerfdieren.

6. Dieren met een eigenaar

Veel dieren hebben een eigenaar maar niet alle dieren zijn huisdieren met een eigenaar. Zo zijn bijvoorbeeld dieren op een (kinder-)boerderij of in een dierenweide ook dieren met een eigenaar.

Zwerfdieren

Zwerfdieren zijn gevonden dieren waarvan onduidelijk is of deze een eigenaar hebben en wie de eigenaar is. Het gevonden dier kan bijvoorbeeld een kat, een hond of een vogel

zijn. Het zwerft over straat. Het Burgerlijk Wetboek bepaald dan dat de gemeente verplicht is om het zwerfdier 14 dagen te bewaren en te verzorgen.

Bergen op Zoom staat erin vrij om deze taak uit te besteden zolang zij voor het vervoer en de opvang een redelijke vergoeding betalen. De Stichting Arduin verzorgt voor een zestal gemeenten de dierenambulance en de dierenopvang voor deze gevonden dieren.

De opvang van wilde dieren is officieel geen taak van de gemeente. De gemeente Bergen op Zoom kiest ervoor om de opvang en het vervoer van alle hulpbehoevende dieren op haar grondgebied voor zowel wilde als gehouden dieren structureel in te regelen. Een contract hiervoor wordt afgesloten met een nader te bepalen partij. De stichting Arduin en de nader te bepalen partij zijn voor de inwoners waar zij terecht kunnen met vragen over dierenwelzijn.

Indien zich een noodsituatie voordoet, zoals een brand, wordt door de nood- en hulpdiensten hulpverleend. Het team van Bevolkingszorg is tijdens de noodsituatie belast met de het opvangen en verplaatsen van mensen en dieren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een uitvoeringskaart waarin de afspraken zijn verwoord voor het opvangen en verzorgen van dieren gedurende de noodsituatie.

Huisdierenlijst

In de Wet Dieren is een zogenaamde ‘huisdierlijst’ opgenomen. De dieren die hierop staan, mogen worden gehouden en verkocht worden aan particulieren. Het is verboden om dieren die niet op deze lijst staan te houden of te verkopen aan particulieren.

Bedrijfsmatig gehouden dieren

Het toezicht en de handhaving op dierenwelzijn bij landbouwbedrijven wordt uitgevoerd door de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en de politie. De gemeente heeft hierin geen rol.

Kinderboerderijen en dierenweides

In Bergen op Zoom is er een kinderboerderij, de Nieuwe Drenck, het Hertenkamp in Halsteren en Dierenweide Lambertijnenhof gevestigd die voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk zijn. Het beheer en de verantwoordelijkheid voor de twee ligt niet bij de gemeente. Tevens verstrekt de gemeente geen financiële middelen voor deze organisaties. Van belang is dat kinderen en volwassenen in contact worden gebracht met (boerderij)dieren en hen daarmee inzicht te geven in het welzijn van de dieren.

Ondersteuning bij huisuitzetting

Als gemeente dragen we de zorg voor de dieren van inwoners voor wie het door omstandigheden moeilijk is om goed voor hun huisdieren te zorgen. Dit betekent dat we als gemeente bijdragen aan het waarborgen en het verbeteren van het dierenwelzijn van huisdieren.

Bij huisuitzetting is de eigenaar van een huisdier altijd verantwoordelijk voor het dier. Het is zijn verantwoordelijkheid om in beginsel zorg te dragen voor opvang en verzorging van

zijn huisdier. Dit geldt voor huisuitzettingen in opdracht van een deurwaarder, door de burgemeester en bij detentie. Het kan voorkomen dat een huisdier achterblijft bij een huisuitzetting of wanneer de bewoner met het noorderlicht is vertrokken en zijn huisdier heeft achtergelaten.

Op basis van de Awb – indien de huisuitzetting het gevolg is van een bestuursdwang – is er een zorgplicht voor de gemeente voor het achtergebleven huisdier. Wanneer de eigenaar zich niet meldt, wordt er contact opgenomen met Arduin die het dier opneemt voor maximaal drie weken. De gemeente probeert in die periode te achterhalen wie de eigenaar is en hem afstand te laten doen van het dier.

Na ommekomst van 13 weken kan de gemeente Arduin toestemming geven om het dier te herplaatsen. De kosten hiervan worden door de gemeente verhaald op de deurwaarder of de corporatie. Indien sprake is van een noodsituatie of calamiteit neemt de politie contact op met Arduin. Het dier wordt dan voor de duur van enkele dagen opgevangen en in quarantaine doorbrengen. Indien na deze periode er geen opvang voor het dier kan worden geregeld, bemiddelt de politie in de opvang van het dier.

Honden

In de Algemene Plaatselijke Verordening zijn bepalingen opgenomen over de aanwezigheid van honden in de publieke ruimte. Het betreft bepalingen die betrekking hebben op verontreiniging door honden, gevaarlijke honden of loslopende honden.

Daarnaast ontbreekt het aan bepalingen over het niet opruimen van uitwerpselen van honden, een aanlijngebod- of aanlijn- en muilkorfgebod.

Dieren bij evenementen

In het op te stellen geactualiseerde evenementenbeleid worden bepalingen opgenomen die betrekking hebben op het nemen van maatregelen door de organisator om de nadelige gevolgen aan flora en fauna te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Voor een evenement waarin dieren een rol spelen wordt voor de vergunningverlening de aanvraag doorgestuurd naar de GGD West-Brabant voor een technisch hygiëne-zorg advies. Hiervoor hanteert de GGD West-Brabant landelijke normen en richtlijnen.

7. Wilde dieren

Heden ten dage zijn wilde dieren onderdeel van het leven in Bergen op Zoom. Van insecten tot vogels. De wilde dieren dragen bij aan de levendigheid van onze stad en zijn daarmee onderdeel van het dierenwelzijnsbeleid. De gemeente speelt een belangrijke rol betreffende de jacht, het faunabeheer in het openbare gebied, plaagdieren en de visserij.

Jacht

Dieren in de openbare ruimte moeten steeds vaker de beperkte openbare ruimte delen met mensen. De gemeente heeft de mogelijkheid als eigenaar van gronden jacht uit te

geven op deze gronden. In de Wet Natuurbescherming is een onderscheid gemaakt tussen benuttingsjacht en beheer en schadebestrijding. [2]

Dierenwelzijn en diervriendelijk bouwen

De gemeente streeft naar een gezonde leefomgeving waar mensen bijzondere planten en dieren in hun dagelijkse omgeving ervaren. Op het snijvlak van biodiversiteit en dierenwelzijn ligt diervriendelijk bouwen, en draagt ertoe bij dat dieren zich vestigen of blijven en de biodiversiteit ten goede komt. Tevens zijn het schuilplekken voor bijvoorbeeld broedende vogels die het welzijn van individuele dieren kunnen vergroten. Voor onze toekomst is dat van groot belang: het klimaat verandert en dat heeft gevolgen voor Bergen op Zoom. Dit impliceert dat we als stad 'klimaat robuust' te werk moeten gaan. Dit doen we door maatregelen te nemen om de biodiversiteit en de natuurbeleving te verhogen.

Een trend die zich voordoet is dat in het ontwerp van bouw- en ontwikkelopgaven de natuur nadrukkelijk een plek heeft, zowel in de bebouwde kom als in het landelijke gebied. Het vergroenen van de stad voor meer biodiversiteit en het behouden van het groen stedelijke karakter van wijken blijft behouden en wordt verder uitgebreid. Met eenvoudige zichtbare en onzichtbare voorzieningen aan gebouwen kan veel worden bereikt voor de biodiversiteit en de leefbaarheid van de stad en het landelijk gebied; dit noemen we natuurinclusief bouwen. [3]

De wens voor natuurbescherming en de versterkte aandacht voor dierenwelzijn, alsmede van in het wild levende dieren krijgt steeds meer maatschappelijke en daarmee politieke aandacht. Zo zijn in Nederland bijna alle in het wild levende zoogdieren en vogels wettelijk beschermd. Zo zijn er uitzonderingen voor bepaalde belangen en of omstandigheden.

Als gemeente willen we hier verstandig mee omgaan waarbij wildschade beheersbaar wordt ingericht; passend bij de doelen voor dierenwelzijn, de natuur en de biodiversiteit. Dit betekent dat er geen nieuwe contracten meer worden aangegaan voor benuttingsjacht. De bestaande contracten worden gerespecteerd maar na expiratie niet meer verlengd. Toekomstige contracten zullen expliciet rekening houden met beheer- en schadebestrijding.

Dit nieuwe beleid wordt in overleg met de wildbeheereenheden vastgesteld.
In de Wnb moet iedere jachthouder met een jachtakte zijn aangesloten bij een wildbeheereenheid. Tot slot dient opgemerkt te worden dat de gemeente geen zeggenschap heeft over jacht die plaatsvindt op particuliere gronden.

---

[2] Benuttingsjacht us het bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop opsporen van wild alsmede het doen van een poging daartoe en vindt plaats vanuit het oogpunt van benutting, lees consumptie. Beheer is gericht op het reguleren van een soort in verband met te grote aantallen welke negatieve invloed hebben op de gezondheid of het welzijn van die soort, of bijvoorbeeld op de verkeersveiligheid. Schadebestrijding betreft het nemen van maatregelen die een grondgebruiker mag nemen die gericht is op het voorkomen of bestrijden van schade door dieren aan bijvoorbeeld visserij, klandbouw of andere planten- en of diersoorten.

[3] Te denken valt aan het inbouwen van neststenen voor vogels of kasten voor vleermuizen. De stad ziet de gemeente als een proeftuin om tot oplossingen te komen voor de uitdagingen op het gebied van hitte en water. Hiervoor worden 'nature based solutions' ingezet; dit zijn door de natuur geïnspireerde oplossingen zoals het planten van bomen en planten om de hitte tegen te gaan.

Openbaar water en vissen

Van belang is dat de wateren in Bergen op Zoom gezond en aantrekkelijk zijn en daarmee een bijdrage leven aan de leefbaarheid van onze omgeving.
De wateren hebben een belangrijke functie voor het inzamelen en afvoeren van hemel- en grondwater en vormen een voorwaarde voor het klimaat adaptief inrichten van Bergen op Zoom.

De visserij wordt geregeld in de Visserijwet 1963 voor niet-beschermde vissen of de Wet Natuurbescherming voor zeldzame vissen die niet bevist mogen worden. Het staat de gemeente vrij om de gemeentelijke wateren, die in haar eigendom zijn, te verhuren.
In de overeenkomst worden in toekomstige gevallen, met het oog op de verandering van het klimaat, specifieke bepalingen opgenomen die betrekking hebben op de verantwoordelijkheden tot de wateren waarin gevist wordt. Op het moment dat vis is gevangen, vallen deze onder de Wet Dieren, en wordt de zorgplicht voor de vis van kracht.

Gemeentelijk Rioleringsplan, beheer waterwegen en waterkwaliteit

Het beleid omtrent afval-, hemel- en grondwater is opgenomen in de omgevingswet. Het beleid dat hieruit voortvloeit krijgt zijn vertaling in de omgevingsvisie en -plannen, de beleidsvoornemens in het omgevingsprogramma en de met het beleid samenhangende regelgeving in het omgevingsplan. Het leven in en rondom het water volgt de strategie voor klimaatadaptatie. Dit impliceert dat de gemeente klimaat robuust te werk gaat. Van belang is dat we de waterkwaliteit en het beheer van de watergangen blijven controleren voor het behoud van een gezond waterleven voor de dieren.

Bij het beheer van watergangen wordt rekening gehouden met dierenwelzijn en biodiversiteit. Bij het baggeren en maaien van en langs de watergangen vindt er afstemming plaats met de paaitijd van vissen en broedtijd van watervogels. Zo wordt er niet gebaggerd in de periode van maart tot en met juli, tenzij er zich een calamiteit voordoet; waarbij zoveel mogelijk de gedragscode Natuurbeschermingswet Waterschappen wordt gevolgd. Bij de uitvoering van baggerprojecten vormt dierenwelzijn onderdeel. De Wet Natuurbescherming is hierop van toepassing in de aanbestedingstrajecten voor het baggeren alsmede worden de grenzen aangegeven voor onder andere het zuurstofgehalte in het water tijdens de werkzaamheden.

Voor het beheer van de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren en het kwantiteitsbeheer voor de waterlopen is het Waterschap verantwoordelijk. Het onderhoud geschiedt of door het waterschap of door de eigenaar; hetgeen soms de gemeente Bergen op Zoom is.
De vissen die in het water voorkomen, zijn in A-watergangen een verantwoordelijkheid van het waterschap en in andere watergangen van de eigenaar en onderhoudsplichtige van het water, in voorkomende gevallen de gemeente. Het is van belang dat de kwaliteit van het water goed is zodat de vissen die daarin voorkomen een goede leefomgeving hebben.

Op dit moment is de waterkwaliteit van meerdere oppervlaktewateren niet van voldoende kwaliteit; het zuurstofgehalte is te laag en er is sprake van een hoog fosfaatgehalte. Het lage zuurstofgehalte kan meerdere oorzaken hebben, zoals: 1) lage waterstanden, 2) hoge watertemperatuur of 3) minder doorstroming. Door het inzetten van een beluchtingsinstallatie kan het zuurstofgehalte op peil worden gehouden.

8. Dieren in de openbare ruimte

De gemeente heeft een zorgplicht wat betreft preventie en, wanneer nodig, bestrijding van plaagdieren die een bedreiging vormen voor de veiligheid en de volksgezondheid. Veel dieren zijn beschermd door de Wnb en de gemeente kan niet zomaar ingrijpen als bepaalde wilde dieren overlast veroorzaken.

Om in te kunnen grijpen moet altijd een nauwkeurige afweging plaatsvinden tussen de belangen van de mens en het dier. Allereerst moet gekeken worden er daadwerkelijk sprake is van overlast en of er aanpassingen kunnen worden getroffen in de leefomgeving om deze minder geschikt te maken voor de overlast. Dit betreft preventieve maatregelen om te helpen in het beheer en de schadebestrijding. Bijvoorbeeld het plaatsen van waarschuwingslinten ter waarschuwing van de eikenprocessierups, het hanteren van de IPM methode voor zwarte ratten, het toepassen van de TNR-methode bij zwerfkatten en inwoners adviseren over diverse soorten plaagdieren. [4]

De gemeente sluit zich aan bij het provinciale Meldingsnetwerk vleermuizen en steenmarters in gebouwen.

9. Maatregelen

Door de gemeente kunnen onder andere de volgende maatregelen worden genomen om de uitdagingen die zich voordoen bij het oplossen van problemen die (in)direct betrekking hebben op dierenwelzijn:

a. Het opnemen van bepalingen in de APV van bepalingen die betrekking hebben op het gebruik van de openbare ruimte van honden.
b. Het voorlichten van scholieren op basisscholen wat dierenwelzijn is zodat het bijdraagt aan een groter respect en bewustzijn voor dieren.
c. Het bevorderen van diervriendelijk bouwen.
d. Het aangaan van samenwerking met aangrenzende gemeenten om biodiversiteit en een gezonde natuur te realiseren op het gebied van flora en fauna.

10.De vertaling van dierenwelzijn naar de organisatie.

Uitgangspunt van het dierenwelzijnsbeleid is de Wet Dieren. De vertaling van de wet en overige wet- en regelgeving naar de gemeentelijke organisatie en de haar toekomende bevoegdheden en verantwoordelijkheden impliceert de volgende kaders. Om een beeld te geven wat de scope van dierenwelzijnsbeleid zou kunnen zijn worden hieronder een aantal onderwerpen genoemd waarop gefocust kan worden.

1. Het ambtelijk coördinatiepunt ligt bij de afdeling Handhaving en de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling voor het (flankerend) beleid.

[4] Zie: Naar een betere aanpak van ratten- en muizenplagen van het RIVM.

2. Noodhulp aan dieren en de dierenambulance wordt uitgevoerd door dierenopvangcentrum Stichting Arduin. [5] Deze is gevestigd in de gemeente Roosendaal. [6]
3. De gemeente verstrekt preventieve informatie over de verzorging van dieren, het handhaven van een huisdierlijst, het voorkomen van impulsaankopen door levende dieren niet meer aan te bieden bij evenementen of dierenspeciaalzaken en tot slot het bieden van kennis en kunde aan sociaal hulpverleners in het herkennen van dierenmishandeling.
4. Het hondenbeleid volgt de volgende sporen; 1) het treffen van voorzieningen, 2) communicatie, 3) handhaving, 4) het chippen van honden is verplicht, 5) hondenbelasting wordt niet geheven.
5. Verwilderde katten worden met TNR-programma gevangen, gecastreerd en teruggezet in de openbare ruimte. [7]
6. Bij gemeentelijke planontwikkeling voor ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden wordt de Wet Natuurbescherming gevolgd. Hiermee wordt voorkomen dat beschermde soorten worden geschaad. Dit betekent dat diervriendelijk wordt gebouwd en in het ontwerp van bouw- en ontwikkelopgaven de natuur nadrukkelijk wordt meegenomen. De gemeente moedigt het natuurinclusief bouwen aan en maakt ontwikkelaars en mensen bewust van de mogelijkheden hiervoor.
7. De visserij is landelijk geregeld via de Visserijwet. De gemeente verpacht het visrecht op de gemeentelijke wateren. Op het moment dat de vis is gevangen, wordt de zorgplicht voor de vis uitgevoerd op basis van de Wet Dieren van kracht.
8. De gemeente huurt een bosbeheerder in die in samenspraak met de buitendienst vorm en inhoud geeft aan het duurzaam benutten van de bossen.
9. De overlast van plaagdieren in de openbare ruimte wordt voorkomen en bestreden door de gemeente door het nemen van preventieve maatregelen voor het beheer en de schadebestrijding, zoals aanpassing van de leefomgeving en het informeren van inwoners over de dieren (zoals vleermuizen) die overlast bieden.
10. Voor de verwijdering van vleermuizen schakelt de gemeente een expert in en deze persoon kan met een ontheffing de vleermuis (welke een beschermde diersoort is) vangen in gebouwen of bedrijven, waarna deze wordt uitgezet op een geschikte plek.
11. De gemeente stelt een nota Kinderboerderijen en dierenweides, waarbij leidend is de activiteiten die zijn beschreven in een plan van aanpak voor agrarische recreatieve voorzieningen.
12. De gemeente voert een terughoudend beleid ten aanzien van het gebruik van grote dieren bij evenementen. De organisator van een evenement is verantwoordelijk om de maatregelen te nemen ter voorkoming van nadelige gevolgen aan flora en fauna. Het evenementenbeleid wordt hierop aangepast; alsmede de schade die evenementen kunnen berokkenen aan flora en fauna.

---

[5] De directie van Stichting Arduin heeft aangegeven dat zij op korte termijn stopt met haar werkzaamheden. Voor de regio betekent dit dat er een alternatief gezocht moet worden voor de noodhulp. De gemeente Roosendaal heeft aansluiting bij het dierenopvangcentrum in Breda. De gemeente Steenbergen, Woensdrecht en Bergen op Zoom zijn in gesprek met dierenopvangcentrum Tholen, ofwel DOT, om te onderzoeken of dit een alternatief is en de mogelijkheid van doorstart van Arduin. De gemeente heeft eertijds besloten om de wettelijke opvangtermijn voor honden en katten van twee weken te verlengen naar drie weken.

[6] Uit de jaarrekeningen kan worden opgemaakt dat de gemeente Bergen op Zoom verhoudingsgewijs de hoogste financiële bijdrage levert aan de exploitatie van Arduin

[7] Het TNR-programma staat voor 'Trap, Neuter, Return' voor zwerfkatten/ verwilderde katten. Het doel van het programma is om de populatie van zwerfkatten te beheersen, terwijl de katten toch in hun omgeving blijven.

13. De gemeente verpacht het jachtrecht op de gemeentegronden enkel nog voor beheer- en schadebestrijding en benuttingsjacht wordt uitgefaseerd.
14. Informatie en communicatie over dieren en het verzorgen van dieren krijgt via de gemeentelijke website vorm en inhoud.
15. De gemeente handhaaft haar financiële inbreng en inzet voor het Bijenlandschap West-Brabant. Deze samenwerking bestaat uit gemeenten, waterschappen, bedrijven en scholen en hierin wordt wetenschap en praktijk met elkaar in onderlinge samenhang bijeengebracht ter versterking van het bijenlandschap.

11.Handhaving van de wettelijke regels.

In Nederland wordt de naleving van het wettelijk kader gecontroleerd en gehandhaafd door de volgende instanties:

1. **De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA**). De NVWA is verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van wet- en regelgeving op het gebied van dierenwelzijn, met name met betrekking tot landbouwhuisdieren, gezelschapsdieren en dieren in de handel.
2. **De Nederlandse politie**. Binnen de Nederlandse politie is een onderdeel speciaal belast met het handhaven van dierenwelzijn. Zij richt zich voornamelijk op het voorkomen en bestrijden van dierenmishandeling en -verwaarlozing.
3. **Provincie Noord-Brabant, milieudienst**. De controle en handhaving van het wettelijk kader is met name gericht op het gebied van veehouderijen en diertransporten.
4. **Dierenscherming**. De dierenbescherming speelt een belangrijke rol in het bevorderen van dierenwelzijn en het signaleren van misstanden en het bieden van ondersteuning bij handhavingszaken.
5. **Dierenartsen**. De dierenarts speelt een cruciale rol bij het waarborgen van dierenwelzijn, zowel in de particuliere praktijk als in de samenwerking met overheidsinstanties. Zij kunnen betrokken zijn bij inspecties, het verstrekken van medisch advies en het rapporteren van gevallen van dierenmishandeling en -verwaarlozing.
6. **Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID)**. Deze heeft als taak het handhaven van wet- en regelgeving met betrekking tot dierenwelzijn. Zij richt zich op het toezicht houden op de naleving van de regels die dieren beschermen tegen mishandeling, verwaarlozing en andere vormen van slechte behandeling. Hiermee vormt zij een cruciale rol bij het handhaven van de dierenwelzijnswetten en-regels en bij het beschermen van dieren tegen mishandeling en verwaarlozing.
7. **Gemeenten**. Deze heeft een taak op verschillende aspecten van het bevorderen van dierenwelzijn. Zie hoofdstuk 4.

12.Vervolg

Deze nota geeft een beeld bij de kaders waarbinnen gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid kan worden vormgegeven. Dit verdient een meer operationeel vervolg. In het bestuursakkoord “Samen Bergen Verzetten” is de ambitie geformuleerd om te komen tot een dierenwelzijnsbeleid. Hier zijn door de gemeenteraad nog geen middelen aan gekoppeld. De gemeenteraad zal de komende maanden met het college moeten bepalen welke mogelijkheden er zijn hier verder invulling aan te gaan geven.